

C O L U M B U S

Toneelschets in vijf bedrijven

oorspronkelijk geschreven door

Jan Baggerman

voor de 7e klas van de
Geert Groote School

aangevuld met scènes van de hand van

Ruud Gersons

en

Wim Veltman

Toneelschets in vijf bedrijven.

1e Bedrijf

(Het toneel is half verlicht. Links, eerste plan, een bank. Geleerde komt van rechts op, verdieft in de lectuur van een foliant. Gaat op de bank zitten. Prevelt zo nu en dan latijns brokstukken en woorden. Haalt uit zijn rechter-mouw een rol papier, uit de linker een ganszenpen en doopt die in het inkt-leesje, dat aan zijn gordel hangt en dat hij naast zich op de bank zet. Le Student komt op, wil de geleerde aanspreken, maar wacht tot deze zijn boek dichtklept.)

1e Student: Magister

Planus: Wat wenst gij, mijn zoon?

1e Student: Heer, er zijn geruchten die mij zeer vreemd voorkomen.

Planus: Kunt gij mij raad verschaffen?

1e Student: Zeg mij, wat u zo bedrukt.

Planus: Het is de aarde.

1e Student: De aarde? Maar die bedrukt u nog lang niet! Ik ben daar eerder aan toe dan gij!

1e Student: Neen, Magister, zo bedoel ik het niet. Maar mij verwaren de dingen die men zo hoort verkondigen in de laatste tijd. Er wordt heel veel

gesproken over de aarde en haar gestalte. Overal, niet alleen hier op de universiteit, maar ook in de kroegen

Planus: Wat weet een student van kroegen?

1e Student: Ach heer, ik wenste het leven te kennen, zoals het zich voordoet in alle lagen van de bevolking. Ik weet ... dat past een toekomstige geleerde niet

Planus: Welnu, ga verder.

1e Student: Zelfs in de kroegen, waar de zeeleiden komen wordt erover gesproken dat er veel dingen zijn onder het licht der zon, waar niemand enig begrip van heeft en zeker wij studenten niet.

2e Student (komt op van achteren): Waar hebben wij geen begrip van droogstoppel? (2e student trekt een gezicht). Welnu Magister, gij weet hoe ieder thans nog de mond vol heeft van de ontdekkingen, door de Portugezen onder de leiding van hun vorst gedaan

Planus: Hendrik de Zeevaarder. Zeer juist, zeer juist. Maar van geen enkel belang voor de wetenschap.

2e Student: Hoe zo, Magister? van geen enkel belang voor de wetenschap. Maar het is toch in het voordeel van de mensheid als nieuwe landen en zeewegen ontdekt worden! en de wetenschap staat toch in dienst van de mensheid!

Planus: De wetenschap dient slechts zich zelve. Maar ga verder. Welnu heer, ieder is thans vol van de allernieuwste ontdekking, name-

2e, 4e en 5e Student (op van rechts): Juist van Diaz!

Die de Cabo dos Tornos ontdekte! (snelt op elkaar volgend.)

1e Student: Zwijg toch! Men kan hier geen rustig gesprek voeren, zonder ieder

ogeblik in de rede gevallen te worden!

3e, 4e en 5e Student: Luister! Luister!

2e Student: Hij heeft gelijk. Laat mij ook eens wat zeggen. Gelooft u niet, Magister, dat het van belang is voor de wetenschap, dat er nieuwe landen en volkeren ontdekt worden, dat men weet van onze goede aarde te weten komt door middel van die koene ontdekkingsreizen?

Planus: We weten al genoeg van de aarde. Het is een roekeloze en onverant-

woordelijke nieuwsgierigheid die deze mensen aandrijft.

2e Student: Maar het strekt onzen vorst toch tot eer en ook de kerk, wanneer we uittrekken om nieuwe landen te ontdekken, op die manier zal het Spaanse Rijk zich over de gehele aardebol uitstrekken!

Wie spreekt hier van aardbol? wat zijn dat voor nieuwlichters, die der-
 gelijke ideeën in ons doorlicht college ingang willen doen vinden?
 3e, 4e en 5e Student: Ja Magister, de aardbol. (Maken gebaren met hun armen)
 Planus: (staat verontwaardigd op) Zwijgt rabawen!
 1e Student: Ja, zwijgt rabawen!
 Planus: Wensst gij uw ouden meester te bespotten?
 1e Student: Ja, te bespotten?
 Planus: Zo lang ik hier sta zult gij geen andere denkbeelden koesteren dan gij
 van mij geleerd hebt!
 2e Student: Maar heer, ook Ptolemaeus, wiens Almagest gij ons zo ijverig bijge-
 bracht hebt, spreekt immers van de aardbol.
 3e, 4e en 5e Student: Ja Magister, hoe rijmt gij dat?
 Laat het een kogel zijn!
 Een appel! wel ja, waarom geen peer?
 Planus: Welnu, ik zie dat gij niet zijt te weerhouden.
 Spreek! wat is het dat de tongen zo beroeft?
 1e Student: Heer, men denkt zich de aarde anders dan tot nog toe geleerd werd, ook
 hier aan de universaliteit. Men denkt dat zij de gedaante heeft van een
 bol, anderen weer zeggen van een vrucht gelijk een appel
 3e Student: Nu, wat heb ik je gezegd? een sappige peer!
 1e Student: En jij bent een rotte melpe!
 Heer, het is gebieden dat ook andere dingen die men tot nog toe voor
 vaststaand aannam, onwaar bleken te zijn, ja zelfs het tegendeel van de
 werkelijkheid.
 2e Student: Zoals bijvoorbeeld het water der nevelen van de Zee der Duisternis.
 4e Student: En bleken ook niet de tropen wel bewoonbaar te zijn?
 5e Student: Juist! Het moet er zelfs prachtig zijn, met een onbeschrijflijk weelde-
 rige plantengroei!
 Planus: Goed, goed! Maar wat heeft dat te maken met de gastaite der aarde?
 2e Student: Zou het niet kunnen zijn, Magister, dat ook daar sprake is van een ver-
 keerde voorstelling?
 Planus: (heftig) Neen neen neen; ik zal het u allen nog eens duidelijk uit-
 leggen. (ontroft met veel omhaal een kaart) Hier ziet ge het gebied
 dat voor menschen bewoonbaar is, ik noem dat de Zona Humana. Noordelijk
 daarvan komt ge in de Zona Arctica, ten zuiden ge u te ver
 naar het Zuiden waagt, in de Zona Tropica terecht komt. Daar is het
 vreselijke gebied der nevelen, de zee wordt stinkend en zwart, dik als
 stroop en houdt de schapen vast
 2e Student: Maar dat is nu juist wat door Diaz bewezen is: de tropen zijn niet zo-
 als men gedacht heeft!
 Planus: (kijkt hem een ogenblik sprakeloos van woede en verbazing aan. Dan rolt
 hij met een nijdig gebaar zijn kaart weer op.) Bewezen, bewezen, niets
 is bewezen, dan dat ik gelijk zal krijgen. Heidens is het, ketters.
 (Hij wil weg lopen.)
 1e Student: Heer Magister, ga nog niet heen, ge weet, er zijn ook getrouwe leerlin-
 gen, die de wijze woorden uit uw brein ontsproten met vreugde opnemen.
 (op van rechts) Hier is een vreemde ding die u zou willen spreken, Ma-
 gister.
 Planus: Wie is het, hoe is zijn naam?
 Pedel: Christoforo Colon, Columbus noemt hij zich.
 Planus: Die? Ook al weer zo'n dwaas, die zijn eigen leven en dat van anderen
 niet meer waard acht dan een vijg. (Will gaan)
 5e Student: O roei!
 2e Student: (gaat voor den Magister staan) Ga niet, o Magister (buigt). Zie ik vraag
 het u nederig, laat deze vreemde ding tot u spreken en laat ons horen
 wat hij te zeggen heeft. Wij branden van verlangingen om iets te horen van
 hetgeen men in de wereld bekoekt.
 Planus: Zeker om mij weer belachelijk te laten maken door een halve wilde, een
 zee-man, die allerlei wonderverhalen te vertellen heeft? (denkt even na,
 draait zich half onwillig om en gaat dan weer zitten op de bank rechts)
 Welnu, laat hem binnen. (Pedel af)

- 3e Student: Jongens, dat kan leuk worden.
- 4e Student: Hoe zo? Ken je dien snaak?
- 3e Student: Nou kennen ... Maar ik heb wel het een en ander van hem gehoord. Hij moet een hele tijd op Porto Santo gewoond hebben, waar hij aardig wat opgestoken heeft. Als het waar is wat van hem verteld wordt, is hij een kundig zeeman en knep verwaand.
- 3e Student: (heeft nieuwsgierig geluisterd) Hoe weet jij dat allemaal?
- 3e Student: Matrozen, vriendje, matrozen, die kletsen haast net zo graag als jij.
- 1e Student: Bah!
- Christoforo Colombo.
- Columbus: Christoforo Colon! vriendje.
- Pedel: Mij ook goed! een kolos of een duifje, 't is mij om het even.
- Christoforo Colon!
- Columbus: Gegroet Magister Doctor.
- Pianus: Gegroet. Wat voert u hierheen? Winst ge u alsnog in te laten schrijven, ten einde u de nodige wijsheid bij te laten brengen?
- Columbus: Neen Magister, ik kom om uw voorpraak te verwerpen bij onze vorstin.
- Pianus: Aha!
- Columbus: Gij weet nog niet heere, welke grote plannen in mijn brein rijpen. Ze dringen tot uitvoering. India, het land der specerijen, ik wil het bereiken langs een andere weg dan tot nog-toe beproefd is.
- Pianus: Dat is interessant.
- Columbus: Een nieuwe zeeweg zie ik voor me. Ge weet: ik heb jarenlang op Porto Santo gewoond. Ook heb ik veel rondgezwoven, ja ook daar waar slechts weinigen uit onze landen een voet gezet hebben, liggen mijn stappen.
- Op Island ben ik geweest, waar men brandend water kan zien
- 3e en 4e Student: Brandend water!
- Brandewijn, wilt ge zeker zeggen! Ha, dat zou een landje voor ons zijn, wat!
- Columbus: Water, zeg ik u! Het dorreide zo uit de grond op
- 3e Student: Borels! Ge spelt ons wat op de mouw!
- Columbus: Het spoot zo waar de lucht in! Vijftig ellen hoog heb ik het zien spuiten! Kokend en ziedend!
- Ge Student: Ge praat van Luikekerland man!
- Maar makkelijker zal het wel geweest zijn, die kokende poelen. Ge heeft de natuurlijk de vers gevangen vis maar een kwartierje er in te leggen en het maal was gereed. Van de zee in de pan, van de pan in de man! Maar niet hiervan wilde ik u spreken Magister. Ik wilde alleen maar eens even aan deze botterikken tonen dat er nog dingen op de goede earde zijn waar zij niet van wagen te dromen.
- 4e Student: Botterikken zegt ge toch?
- Columbus: Ja, botterikken!
- 4e Student: (krabbelt terug) Ah, hm, eh. Ik zal het onthouden.
- Columbus: Op Madeira spoelt veel wonderlijks aan Magister, waaruit ik begrepen heb, dat in het westen, ja in het westen, land moet liggen. Houten voorwerpen heeft men op het strand gevonden, die met stenen instrumenten bewerkt moesten zijn.
- Zonderlinge rietsoorten, zo dik als een mens arm. Ook zijn er eens de lichamen aangespoeld van mensen, behorende tot een volkomen onbekend ras. Kortom, ik ben ervan overtuigd dat men in het westen Zipangu en Cathay moet zoeken, waarvan Marco Polo ons verteld heeft en in hun nabijheid het rijke India, waar men goud, edelstenen, paarden en specerijen in overvloed vindt.
- Columbus: Ge doet man! Zipangu en Cathay zijn de landen van de uiterste Oriënt!
- Columbus: Juist Magister, zeer juist. En daarom zoek ik ze in de uiterste Occident.
- 3e, 4e en 5e Student: Hoera, hoera, hier, hier hoera!
- Columbus: Zwijgt botterikken!
- Pianus: Ja zwijgt!
- 1e Student: Zwijgt!

Columbus : (ontroft) de kaart van Behaim) Ziet Magister, dit is een kaart die een geleerd man uit het rijk van de Duitsers mij gaf.

Planus : Een barbaar dus.

Columbus : Neen Magister, geen barbaar. Hij is een geleerd man en hoog in ere bij koning Johannes II van Portugal, zoals gij wel weten zult. Zijn naam is Martinus Behaim en hij was een leerling van Regiomontanus, zoals u ook wel bekend zal zijn. Ziet hier nu de Insulae Canarios, verder weg de Azores en meer naar het Zuiden de Cabo Verde Fortunade. Ge weet welk een geweldige weg Marco Polo af te leggen had, voor hij in Cathay aangeeland was. Welnu, door het Westen heen zal ik slechts een derde daarvan af te leggen hebben.

Planus : Het is een dolzinnig plan!

Columbus : Maar welk een verheven doel!

Ze Student : Ha! Avontuur!

De Student : Bah! Avontuur!

Ze Student : Blijf jij maar bij Moeders pappot zitten, zoonkje!

Columbus : Geen avontuur! Je voor jou heb?

Columbus : Bedenk Magister, welk een onvindige voordelen er voor dit door oorlog- gen gepiaagde en uitgeduete land er in deze verre landen te halen zijn. Marco Polo beschrijft hoe de daken in Zipangu met goud bedekt zijn!

Planus : Zipangu heeft hij nooit gezien en het is maar de vraag of het wel bestaat.

De Student : Maar het moet toch waar zijn heer, wat hij allemaal over Cathay vertelt. Dat hij er op een dag vijftienduizend schepen geteld heeft die in de haven van Tsjing King voor anker liggen.

De Student : En dat er in een van hun steden twaalfduizend stenen bruggen waren! Dat beschrijft hij inderdaad Magister, het was in Hangtschou!

Ze Student : Twaalfduizend! Hoeveel zijn er in Venetië zee-man?

Columbus : Amper tweehonderdvijftig.

De Student : Het is gewoon niet te geloven!

Planus : En ik weiger het te geloven. Die Marco Polo is een Italiaanse fantase, net zoals gij, Heer Colon! Hoe wilt ge overigens naar die landen reizen?

Columbus : Wel zoals ik u reeds zei: ik wil steeds naar het Westen verder varen en zal dan door de bolvorm van de aarde daar uitkomen waar anderen via Perzië en Turkestan heenreizen.

Planus : (Hij beheerst zich nog. Grote spanning onder de studenten)

Columbus : En gij wilt u dus aan de verraderlijke zee toevertrouwen?

Columbus : (Volkomen rustig en zelfverzekerd) Zeker. Ik denk dat ik een paar karvelen, drie had ik gedacht, en een honderdtal wakkere zeeleden genoeg zou hebben. Daarom was het ook dat ik om uw voorspraak wilde verzoeken, bij Hare Koninklijke Hoogheid, Isabella van Castilië.

Planus : (Barst nu eindelijk los) Wat? Ge wilt mij voor uw waanzinnig plan winnen? Weet ge wel wat ge doet? Dat ge uw eigen leven waagt in uw ijdele waan, daaraan is mij niets gelegen, maar dat gij andere mensen met u in het verderf wenst te lokken, dat stuit mij tegen de borst!

Ze Student : (Hij is opgestaan, maar valt door woede en verontwaardiging uitgeput, op de bank neer)

Ze Student : (Enige monniken zijn binnengekomen en redderen om hem heen)

Columbus : (Tot Columbus) Wat denkt ge, heeft de oude gelijk? Is uw plan wel helemaal goed?

Columbus : Natuurlijk is mijn plan goed. Ik heb er met vele geleerden over gesproken en gecorrespondeerd. Zelfs Toscanelli, de grote kosmograaf van Florence heeft mij geschreven en is mij behulpzaam geweest bij mijn studien.

Planus : (Duwt de monniken van zich af, ongeduldig) Ik zeg u: Laat mij met rust. Maar Magister, neem u toch in acht!

De Monnik : Ja heer, ge weet dat opwinding u schaadt.

- Planus : Laat af zeg ik u! (duwt ze met geweld opzij).
- (tot Columbus) en ik zeg u dat gij uw ondergang tegemoet gaat. Ver-
schrikkelijke monsters zullen u verslinden, wanneer ge ooit voet aan
wal zet op de eilanden, die volgens u in de Oceanus Atlanticus moeten
liggen. wat denkt ge voor schepelingen mee te krijgen voor zo'n dol-
drieste onderneming?
- Columbus : Men zal er om vechten, om het voorrecht met mij mee te mogen varen.
Gouden bergen wachten hen daarginds! Eer en roem zullen zij oogsten.
Als gijjaards nog zullen zij zeggen: Ik was er bij toen Columbus
zijn eerste reis naar India maakte!
- Planus : Avonturiers en windbuilen, het uitvaagsel der slappen, het schuim
van Spanje, dat zullen uw volgelingen zijn.
- Columbus : Welnu, ook daarmee zal ik mijn tocht wagen, want wanneer zij terug
komen, zullen zij onder de eersten van het rijk gerekend worden.
- Planus : (boos en wismoechtig) Ik zie het wel, met u valt niet te redeneren, ge
zijt bezeten van uw waanzinnig plan. (Af, gevolgd door de student
en de monnik)
- Columbus : Ge rustig heen, oude dwaas.

Op deze plaats is door Ruud Gerrits een scène
tuitengevoegd, spelend van het kof van Isabella van
Castilie.

De oorspronkelijke tekst liep gewoon door.

(Het doek blijft gesloten. Voor het doek komen nogal opgewonden en gishelelend drie hofdames op en roddelen met elkaar over Columbus.)

Venetiano...

Carmen : Ja, hij schijnt een Italiaan te zijn, geboren in Venetië... un verdadero Gracia : En ze zeggen dat hij zijn jeugd verzwijft, om te verloozelen dat hij helemaal niet van adel is. (ha, ha, ha...) La nobleza, la alta nobleza la no desconfiamos amigos.

Angela : Y Rodrigo me ha dicho que el señor Colon tiene el aire como un corredor de resistencia.

Carmen : Un corredor de resistencia? Men landloper zeg je? Men sandloper zul je bedoelen, een landloper die naar zee wil... (hi, hi, hi...)

Gracia : Y sabes que dicen de él? En weet je wat ze van hem zeggen? Ze zeggen dat hij toverkracht bezit, want (heimelijk) in de kroegen zou hij verteld hebben dat hij van Indische peper goud en edelstenen kan maken.

Angela : Goud en edelstenen van peper? Hoe bestaat het? Como exists, como exists? Hoy al señor Colon se rende a la audiencia con la reina Isabella, sabed Vandaag gaat senior Colon op audientie bij koningin Isabella, weet je? Wat zal ze van hem vinden? Iedereen raakt van hem in de ban. Produce mucho efecto en cada uno...

Gracia : Het moet een hoogst boeiende persoonlijkheid zijn, una personalidad lo mas interesante possible.

Angela : O ja, is hij zo'n charmeur, un tal cantador? Wat denk je Carmen, zou ik op hem kunnen vallen, vanwege zijn betoverende ogen? ¿Ojos tan encantados? Carmen : Kom, laten wij snel gaan, anders lopen wij dat duivelse nog mis.

Gracia : Mijner mijne! De koningin wordt medelijdeloos aan mijn onderneming, maar zal het Spanje werkelijk roem en glorie brengen, of zal het leiden tot de ondergang van kostbare Spaanse karavellen, die met man en muis vergaan?

Hofdamaar: Het behaagt hare majesteit dat u tot haar zult spreken senior. (Tot de koning- in:) Majesteit, hier is Christoforo Colon.

(Hij laat Columbus binnen, maar probeert achter de deuren af te luisteren wat er binnen gezegd wordt. Dan gaat hij af.)

(Nu gaat het doek open en zien wij de paleiszaal, waar rechts de koningin op haar troon zettelt, links-vóór enkele edelen rond een tafel zitten, waaraan het hoofd de koning zit. Op de achtergrond de hofdames en de muzikanten.) (Columbus komt binnen, schroomt, buigt diep voor de koningin. Hij kijkt erg uit de hoogte.)

Isabella: Laat mij eerst spreken, alvorens gij mij verzwijgt onder de stortvloed van uw woorden. De geleerde Planus sprak mij alreeds van uw voornemens en niet alleen hij, maar de gehele universiteit heeft mij ten sterkste ontraden met u in zee te gaan. Deleghenoot te worden in zo'n hachelijke onderneming... Columbus: Majesteit, heb dank dat gij mij... Columbus: Majesteit, wat weten deze salongeleerden, die nooit verder op zee zijn geweest dan een koe uit zijn stal, van de zeeën der aarde? Hier, aanschouw de kaart van Beham - en Regiomontanus en Ptolemeüs bevestigten het. Hier ligt Spanje, daar Indië en door steeds naar het westen te varen... Koning: Columbus... zal hij van de aarde afvallen als een rijne olfijt van zijn tak... Columbus... zal ik Indië langs de kortste route bereiken.

Koning : Zal hij de HET langs de kortste route bereiken.

Columbus: In denk majesteit aan het verdrag van Tordesillas, de paus heeft DEZE helft van de aarde aan Spanje toebedeeld en volgens mijn berekeningen.....

Koning:en volgens zijn berekeningen ligt Indië in de hel....
Ie Edelman:of de hel in Indië.

Columbus: Volgens mijn berekeningen ligt Indië op de Spaanse helft van de aarde- bol. Majesteit, koninklijke hoogheid, denkt u eens in, de eer, de roem, de rijkdommen voor Spanje.....

Isabella (In Eminenterezeer) Gij denkt Spanje rijkdom te brengen
Ze Edelman : Aan de strijd tegen de Moren valt meer te verdienen. Als Granada da - weer in Spaanse handen valt, zijn wij schatrijk, ook zonder senor Colon.

Isabella : Zwijs don Rodrigo, stel dat we van de Moren verliezen, dan moet elke kans aangegrepen worden de Spaanse schatst te vullen. Rijkdom..... goud en zilver uit verre landen..... voor Spanje.....

Edelman : Alsof de schepen die hij vraagt niets kosten, of wil de senor niet oswagens de Oceanos Atlanticon overstekent

Columbus : Drie karvelen is wat ik nodig heb en natuurlijk een goede bemanning. Alle eilanden die ik ontdek, zullen Spaanse namen dragen en ik zal als waardig gouverneur namens de Spaanse kroon heeren. Ik had Gedocht als aandeel in de winst, een achtste deel. Zeven achtste voor de Spaanse schatst.....

Isabella : Het valt te denken dat..... (hij twijfelt).
Koning : Mijne heren, laten wij onze tijd niet verdoen met dodelijke avonturen. Zo min als een ei reohtop kan staan, kan de aarde rond zijn. In toch zegt men, dat het ovale oppervlak van een ei is oegebouwd met onelndig veel kleine plate oppervlakjes; daarop moet een ei overal kunnen staan.....zonder om te vallen.

Koning : Laket, Ge snel heen en breng ternoud een et. Laket of geklutst heer ?

'Koning : Te brengt het heel, begrepen, of ik zal jou laten hntzen ! (Hij komt terug met een ei op een fluwelen kussen) Wehn, wie dit ei kan laten staan, zonder dat het omvalt, heeft mij overtuigd, dat de aarde rond zou kunnen zijn. Muziek heren, muziek.....

Columbus : (Zij proberen om beurten het ei te laten staan. Columbus ziet toe van een afstand. Dan loopt hij met grote passen naar de tafel der edelen , grijpt het ei en zet het met kracht op de tafel neer.) Zo blijft een ei op tafel staan heren, ik groet u. (Loopt beleidigd weg)

Ie Edelman : (Iedereen staart in verbijtering naar het ei. Muziek is gestopt vanwege Columbus' geschreeuw - de dames op de achtergrond klappen in hun handen bij wijze van applaus, want zij hebben niet gemerkt waarom de muziek plotsling stopte en denken dat het stuk uit is. Stille.)

Ze Edelman : Ja, het ei van Columbus.
Ie Edelman : Het ei van Columbus. (Hij verbroekt hiermee de stille.)

Allen mompelen nu door elkaar: "Het ei van Columbus". Men begint te lachen, ze lachen steeds harder. De koningin is opgestaan van haar troon en heeft de paleiszaal verlaten. De edelen en de koning liggen nu in een stuip van het lachen en roepen nog steeds: "Het ei van Columbus." (Doek)

Columbus : Hai Geef hier. (verbreekt het zegel en ontpakt de brief)
Pedel op met brief : Een brief voor Christobal Colon.

Van Santangel, de schatmeester van de koningin.
(leest) Zeer hooggeachte vriend, ... Hai dat is een goed begin...

Granada is gevallen ... Schitterend! ... De koningin verleent
uw plan een gunstig gehoor ... schatket uitgeput ... Dat is
lelijk ... den echter bereid middelen de kosten der expeditie te
bestrijden ... He ... ha ... s ... eindelijk! Nu kan het gebeuren, nu is
het ogenblik aangebroken, waar ik zeven jaar lang in dat eenzame
klooster op heb zitten wachten. Dank Santangel! (hij omhelst in

enthousiasme Ze student).

Ze Student: Hai, zacht wat! Ik ben sinjeur Santangel niet. Maar ik moet erkennen
dat men mij wel meer voor een heilige engel houdt! Maar vertel ons
eens, heer Colon! kunt ge op uw tocht nog een paar wakkers gezellen
gebruiken?

Ze Student: Ja, dat zou mij wel lijken. Avontuur! Vreemde landen!

4e Student: Goud en edelgesteenten zo maar voor het opscheppen als het zand van
de zee! Ik heb gehoord dat de zwarte Moren goud ruilden tegen klokjes
en kraten, prullen van ijzer- en koperblik!

5e Student: Hoem en eer! Hoge posities! Dat is beter dan hier te disputeren over
afgezaagde problemen!

Ze Student: Neemt ge ons mee?

Columbus :
Studenten : Wij wagen het met u!

Ze Student: Komt vrienden, laten wij het afscheid vieren van onze mufte kerker!

Tot ziens, heer Colon!

Studenten : Tot ziens!

Columbus : Tot ziens aan de haven van Palos!

Ze Monnik: (Studenten luidruchtig af.)
Heer Colon, zou daagelijks ook werk zijn voor een nederig dienaar der
kerk?

Columbus : Maar natuurlijk Pater, ik zou de reis niet durven ondernemen zonder
geestelijken aan boord.

Ze Monnik : Dus denkt ge natuurlijk als de bisschop ?
Maar ik vraag het u dringend Pater. Doet u mij een plezier en vraag
den bisschop nog heden om zijn toestemming.

Ze Monnik : O Heer, hoe verheugd zal ik zijn als het mij vergund wordt om de ze-
gelingen die mij dagelijks het leven weer dankend doen aanvarden ook
te verbreiden onder de arme en onwetende heidene! Ik dank u heer

Colon! (Af)

D O E K

(Columbus staat bij de eerste regel lusterend op, hij loopt naar de voorgrond, ziet het vlieten voor zich en luster intens. De kaart valt hem uit de hand. Hij heft in verwoering de handen op en herhaalt):

Voorwaarts Columbus, zij loods van de tijd!
Voorwaarts zij zaamen - ontdek nieuwe landen!
Voorwaarts Columbus, zij loods van de tijd!
Gij brengt nieuw begeren, nieuw licht en nieuw tijden!
Gij voert gedachten en wensen aan boord,
Gij zult nieuwe wegen de mensheid bereiden,
Gij draagt de sluitel der westelijke poort,
Nog liggen in verten geheimen besloten;
Nog is van raads'len het denken vervuld,
Nog dekt der onwetendheid sluijer de toekomst,
Nog zijn in neev'len de sterren gehuld,

Columbus : Zo staat het te gebeuren: mijn ideaal, de reis naar India.
(hij gaat op de bank zitten en staart peinzend voor zich uit)
Als nu eens werkelijk al mijn plannen op valse voorstellingen beruften.
Wat dan? Moet ik al die mensen in het ongeluk storten? Versaelijk
zal mijn lot dan zijn.
(hij steunt het hoofd in de handen en blijft zo even zitten. Richt
zich plotseling op) Maar dat kan niet! Het moet zo zijn! Behaim,
Toscanelli, Regiomontanus, allen bevestigden of hebben bevestigd dat
wat ik wil uitvoeren wel degelijk mogelijk is. Het moet kunnen!
Of zou toch ? O! het is verschrikkelijk die twijfel.
(hij ontrolt de kaart weer en tuurt er peinzend op).
: (achter)

Het toneel is aan boord van de Santa Maria, tweede plan, ad-
 miraal's kajuit met tafel, waarop papieren, astrolabium en Jacobs-
 staf, om de tafel enige stoelen. Midden en links, tweede plan,
 ladder. Als het doek opgaat, is Columbus in de kajuit bezig met
 het bijwerken van het journaal. In het halfdiek matrozen van de
 wacht-aan-dek, bezig met knutselen, touwspiltsen e.d. Drie zit-
 ten heimelijk te kaarten. Marco (2e Student) zingt.

Marco

: De meisjes etaan aan de haven op de hoorden,
 De rode doekjes fladd'ren op de wind;

Vaarwel! Vergeet maar wat ik je beloofde,

Misschien zie ik je nooit meer terug mijn kind.

De wind zwelt aan en ons pakt de lange deining,

De oceaen rolt ons verder van ons land.

En voor het oog ziet de zeeman de verschijning
 Van 't onbekende. - De wind zingt door het want.

Wij tolien voort en de dagen worden weken,

Travade geselt en dan weer is het stil.

We zwerven verder naar onbekende streken,

Wie zal het zeggen? 't Is alles in Gods wil.

(De roeranger slaat twee glazen)

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

Gerónimo

Marco

Giulio

: (De roeranger slaat twee glazen)

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

: (3e Student) Twee glazen in de platvoet-wacht.

: Ja, en ik ben benieuwd wat we vandaag te schaften zullen krijgen.

: Moet je hem horen! Vraagt zich af wat we te vreten zullen krijgen.

Gerónimo

Marco

Giulio

Sancho

Martin P.

Bootsman!

Alle hens aan dek voor het hijzen van de grote steng.

Alleen maar, zegt hij toch?

Ja Schipper, we hoeven hem alleen nog maar te hijzen.

Zijn jullie nu haast klaar met die grote steng?

Alleen maar, zegt hij toch?

Ja Schipper, we hoeven hem alleen nog maar te hijzen.

Zijn jullie nu haast klaar met die grote steng?

Alleen maar, zegt hij toch?

Ja Schipper, we hoeven hem alleen nog maar te hijzen.

Zijn jullie nu haast klaar met die grote steng?

Alleen maar, zegt hij toch?

Ja Schipper, we hoeven hem alleen nog maar te hijzen.

: (blaaft op zijn fluitje) Alle hens aan dek voor het hijzen van de grote steng.

: (blaaft op zijn fluitje) Alle hens aan dek voor het hijzen van de grote steng.

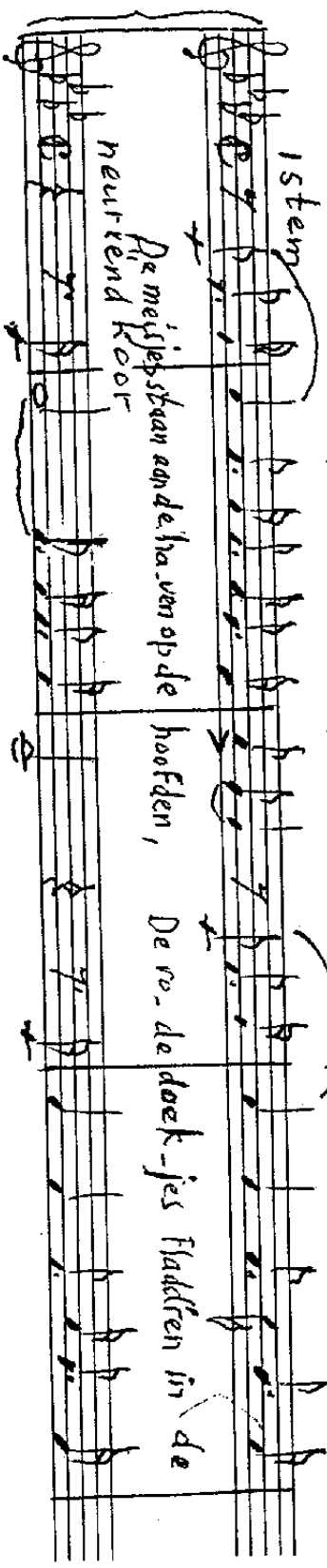
: Vooruit maat, zing eens wat lolligs!

: Vooruit Marco, aanpakken!

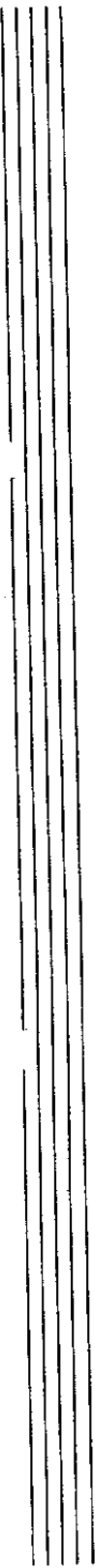
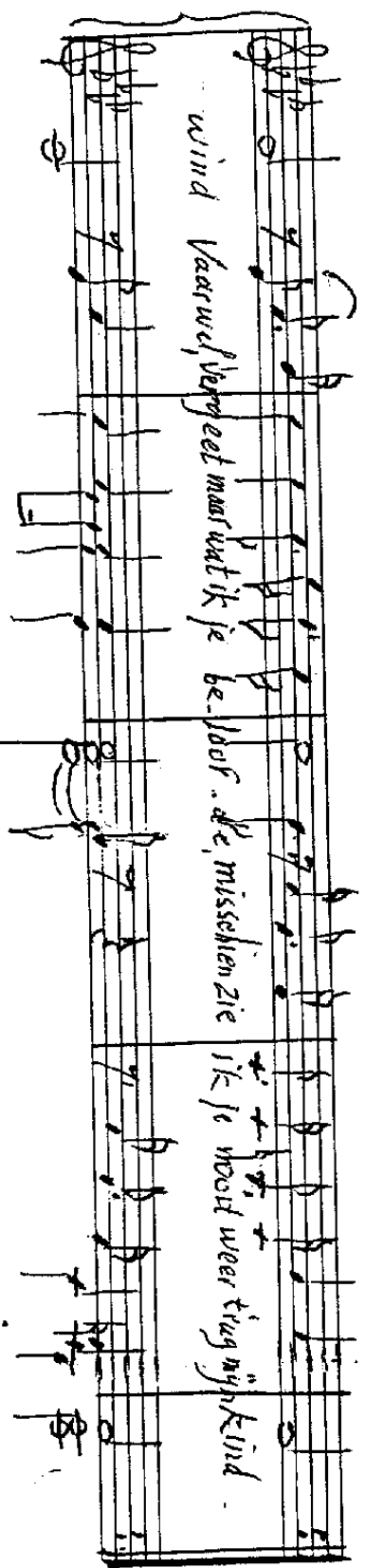
: Vooruit maat, zing eens wat lolligs!

De meisjes op de havenhoofden
zie het Columbuspel voor Jan Baggerman

1 stem
De meisjes staan aan de haven op de
hoofden, De ro- de doek-jes fladdren in de
neurend koor

wind vaarwel verget maar wat ik je be- loof... de misschien zie
ik je moed weer terug mijn kind

Een lid van de bewaaring moet een goede stem hebben,
eenduidig vertaambaar zijn.

De rest van de scheepsleden neuriet, in het begin bevuilen
met gesloten mond, daarna neurien met een iek
gepeucele mond.

De achter pond. zinnen versterken het wat tekenen van
de hele zant; de direct volgende tekt lo g e e n k r a f t
dare m u l a d c o h e van het e p s c h e i d .

~~kanne, dare tekt tekt dare orider stem m u l t i t e a l t e e f~~
helenaal aan dan verlen v o n d i j t men, hun s a r p y
dun hen r i c h t e laten be p e r k e n p r a k t e c h s e p r o t e d .
A t s t a n d t o o n en de s a r e n t e u r i n t . De h o t s o b a e a l
is dat de t o t o . S a a g e s p a t t i m v e e t t k e r e f , de
andere neurien alleen voor een achtergrond.

Zeezanglied 1

C. van der Linden

De meisjes staan aan de haven op de hoofden - - - , de ro - ste

doek - jes flakt'ra in de wind - - - : Vaar - well' Ver - geet maar

wat ik je be - loof - de - - - , mis - schien zie ik je nocht meer terug mijn kind.

Zeezanglied 1. (andere melodie)

J. J. J. J.

De meisjes staan aan de haven op de hoofden, de rode
 De wind zwelt aan ons pakt de lange cleining. De oce -
 myr vellen voort en de elgen worden waken, Travade

doek - jes fladdren op de wind. Vaarwell! Vergeet
 maar wat ik je beloofde, mis -
 gaer rolt's verder van ons land. En voor het oog ziet de zee mandt verscheining van
 geselt en dan weer is het stil. We zwerwen verder maar en de kende streken, wie

Je nocht meer terug mijn kind.
 De wind zingt door het waat.
 I - les in gods wil.
 zal het zegen'tis

Zeezanglied 2.

M. J. J. J.

Ha! Riep de stormwind op het bal
 Let eens op wat ik be -
 Op elke knif kwam een
 strek der knifens op
 En de wind zag de Santa ma - ri - a gaan
 En zei bij 'n ei - gen: wat
 !e die wind die hart form een renze lol
 maar ik had er heel gaam m'n

ginnen zal!
 Hy biters er zijn beide wangen bol
 op rol - de en bruide van de port, de
 Komt daar aan?
 Hy pakte dr best enhy joeg dr voort, de
 Hy rakte de grote streng dr af, E!

Zette ze uit en bles ze vol

haai die kwam er voor uit 'n bed
 hu om de Zuid en dan om de Noord.
 blissen, wat dat meen ben de gaf!

He: Ho! Die ho!

Sancho : Hup mannen zachies aan maar, slaat die strop erom!

Heren!

(De matrozen beginnen te helen, Marco zingt)

Ha! Riep de stormwind op het del

(Allen)

He! Ho! Die ho-di-ho!

Let eens op wat ik beginnen zal!

(Allen)

He! Ho! Die ho-di-ho!

Hij blies er zijn beide wangen bol

Zette ze uit en blies ze vol

(Allen)

He! Ho! Die ho-di-ho!

En de wind zeg de Santa Maria gaan,

En zet bij z'n eigen: wat komt daar aan?

En hij pakte d'r beet en hij joeg d'r voort,

Nu om de Zuid en dan om de Noord.

Ja die wind die had toen een reuze lol,

Maar ik had er heel gauw m'n buik van vol,

Hij rukte de grote steng d'r af,

Et-bliksem, wat dat me een bende gaf!

Martin P. :

Zachtjes aan nu maar, boots!

Sancho :

Zachies vieren! Ho! Nog efre hale! Ja, hij is voor ze neus!

Martin P. :

Laet de timmerman hem dan maar vastzetten.

Sancho :

Piankie! Petro! Waar zit die verdulde timmerman nou weer?

Petro :

Hier, boots! (Hij staat achter Sancho)

Sancho :

Neem twee man mee en maak 'm vast!

Petro :

Komt voor mekaar, boots.

Alonso :

Natuurlijk vooruit maar weer! (Ze klimmen in het want)

Colombus :

(Is in de deur van de kajuit verschenen) Senor Pinzon!

Martin P. :

Admiraal!

Colombus :

(gaet hem voor in de kajuit, neemt plaats achter de tafel. Pinzon

blijft staan) Hier is het journaal (geeft het hem) U kunt gaan

zitten Senor. (Pinzon gaat zitten met zijn rug naar het halfdek)

Martin P. :

Hoe is de stemming onder het volk?

Martin P. :

(haalt de schouders op)

Colombus :

(Colombus neemt een papier door en begint te cijferen)

Pinzon :

(Pinzon kijkt het journaal door).

Alonso :

(voorgond links) Ik zou wel eens willen weten, hoe je in een

goed humeur kan blijven met niets in je maag dan wat rotte vis

en niets om je heen dan water, water, water. Negenenzeftig dagen

zijn we nu al van huis, tien weken. Het laatste land hebben we

gezien Laat eens kijken vijf weken geleden. Als je

tenminste zo'n armzalig eilandje midden in de zee land wilt noe-

men. He, zat ik maar weer op zo'n kalm teijsje door de Levant,

op een fetsoenlijke schuit, met een schipper die als de dood is om het land uit het oog te verliezen, en zo nu en dan een gezellig knokpartijtje tegen de barbaren.
 Geronimo : Man hou op, je maakt me misselijk met je gezeur.
 Giulio : En hier, wat zie je hier, lucht en water. En we varen maar door.

Columbus : Zoals u ziet, hebben we tot nog toe ongeveer 450 zeemijl afgelegd, 24 mijl in de laatste 35 uur. Dat is bar weinig.
 Martin P. : Wat wilt u? Alleen onder de fok. Het grootzeil kon niet bijgezet worden, vanwege de gebroken steng, om van het marszeil nou maar te zwijgen.
 Columbus : Hoe is het met die steng? Is die nog niet bijgezet?
 Martin P. : Ze zullen er wel dadelijk mee klaar zijn.
 Petto : Van andere (laat een eind naar beneden vallen) 't is voor mekaar boots!
 Sancho : Prachtig! (loopt naar de hut) Schipper!

Martin P. : U staat me toe ?
 Columbus : (knikt)
 Martin P. : Marszeil bijzetten.
 Sancho : Marszeil bijzetten!
 Martin P. : (Matrozen hijzen het marszeil. Kan bij gezongen worden)
 Martin P. : Grootzeil bijzetten.
 Sancho : Grootzeil bijzetten!
 Martin P. : (Matrozen hijzen het grootzeil. Kan bij gezongen worden)
 Sancho : Grootzeil bijgezet schipper.
 Martin P. : In orde (tot de roerganger) Koers Zuid-west-ten-westen.
 Roerganger : Zuid-wost-ten-westen!

Columbus : Senior Pinzon!
 Martin P. : Admiraal!
 Columbus : Laat u de Pinta en de Nina praten voor de Brede Raad.
 Martin P. : Papiro, praat de Pinta en brenge de boodschap over dat de kapitein zich meldt voor de Brede Raad.
 Papiro : (Een van de kaartspelers) Pinta ahoy!
 Stem : (van achteren) Ahoy!
 Papiro : Brede Raad!
 Stem : Brede Raad!
 Martin P. : Juan, praat de Nina!
 Juan : (Ze kaartspeler) Nina ahoy!
 Stem : (van het scheilinkje) Santa Maria ahoy!
 Juan : Kapitein overzatten voor Brede Raad!
 Stem : Kapitein overzatten voor Brede Raad!

Columbus : (loopt in de hut heen en weer) Als de stemming hier aan boord slecht is, zal het op de andere schepen nog wel erger zijn. Die jammerlijke zuchtigheid ook. Niets weten ze te wagen als er iets groots op het spel staat! Maar ik zal nog eens met de kapiteins spreken. Ik zal ze duidelijk maken, hoe ze met het volk om moeten gaan. Maar het zijn toch waarlijk beveren zeelui, voor hen moest zelfs toch kinderspel zijn! Maar ja, het is nu eenmaal een onderneming zonder weerga. Het is geen wonder dat ze moeite hebben met de mannen. (Neemt Journaal op). Daar staat het: 450 mijl. In werkelijkheid (haalt een klein boekje uit zijn zak) hier heb ik de ware cijfers. (zoekt op de Bladzijden) O, ik weet het wel uit mijn hoofd, maar ik wil het

weer zien staan hier staat het: 750 mijlen hebben we tot nu
 toe afgelegd; Reusachtig! Verder is geen mens ooit naar het Westen
 gegaan! (De Pinzons komen op, Vicente Yanez door de zaa!, Frances-
 co Martin van achter) Daar zijn de kapiteins. (Stopt haastig het
 boekje weg) Niemand mag dit zien! (De drie Pinzons gaan de hut bin-
 nen. Blijven.)
 Columbus: (knikt min of meer achtereeloo) Senor Vicente, Senor Francisco. (Hij
 gaat achter de tafel zitten. De stoelen mogen niet verplaatst wor-
 den!) U kunt plaats nemen Senores. (Hij verschuift papieren op ta-
 fel, slaat tabelten op, talmt met spreken.)
 Giulio: (voor de mast tot Geronimo): Zou je nou eris wat zeggen? Zij bent we
 toch ook een dooie! Ze zeggen dat je gestudeerd hebt. Vertel eris wat
 jij nou eigenlijk van deze reis denkt. (Geronimo kijkt hem een ogen-
 blik aan en haalt de schouders op).
 Columbus: U moet goed begrijpen wat mijn denkbeelden zijn ten opzichte van onze
 reis. (Als Martin P. iets wil zeggen) Ja, ik weet, het is al welbe-
 kend, maar ik wil dat ge allen nog eens naar mij luistert, voor de
 laatste maal.
 Vicente P.: Voor de laatste maal?
 Columbus: Ja Senor Vicente, want ik voel dat we weldra land zullen ontmoeten.
 Het doel van onze reis is nabij!
 Francisco P.: Hebt ge daarom ook de koers doen verleggen?
 Columbus: Ja Senor Francisco en ik voel - alles zegt het mij - dat er dra teke-
 nen zullen zijn die mijn verwachtingen zullen bevestigen.
 Martin P.: En ge denkt dat deze tekenen
 Columbus: Ja Senor Martin, ik raad uw gedachten, als gij de mijne. We zullen
 spoedig wel weer vogels zien, stukken
 Geronimo: (heeft tijdens het laatste gesprek in de verte omlaag staan tuzen,
 links tweede plan): Dri'f hout! Een tak met bessen! Hé, jongen! Breng
 me es even die bootshak.
 Scheepsjongen: (komt met de bootshak) Alsjeblief.
 Geronimo: (hengeit achter de coullissen, nog juist zichtbaar) Ha! daar heb ik hem
 (stormt naar de admiraalshut) Schipper - Admiraal!
 Martin P.: Wat is er? (ziet de tak) Ha, geef op! (gaat weer in de hut) Admiraal!
 Columbus: (legt de natte tak voor Columbus neer).
 Columbus: Ge ziet Heeren, wat ik verwachtte, is gebeurd.
 Geronimo: (tot Giulio): En ik zeg je nu zullen we land zien!
 Bah, 't mocht wat. De duivel heeft die tak daar neergegoid om ons te
 verlaten. Hij wil ons nog zekerder in het verderf storten!
 Pedro: Zou je denken?
 Marco: Ach man je kijst uit je nekharen! Heb je 't ooit zo zout gegeten?
 Giulio: En ik zeg je: het is zoals ik zeg. En ik vertik het om nog een legua
 verder te zollen met dit verrotte karkas. (De kaartspelers vallen hem
 bij).
 Pedro: Ja, zo is het, het is een vertrap schandaal! We doen niet meer mee!
 Juan: Duivelstrekken zijn het!
 (Onder aanvoering van Giulio gaan Pedro, Juan, Pedro en anderen naar
 de kajuit).
 Columbus: Wat wenst gij mannen?
 Giulio: Keer om Admiraal. We willen niet muiten, maar we vragen het u, keer om!

Columbus: Wat? Omkeren, nu? Terwijl het doel in zicht is? Gij kent toch de tekenen mannen? Hier (reikt naar de tak, die Martin Alonso aan-geeft) deze tak is zo juist uit see opgevist. Wilt ge nu omkeren? En zie (wijst omhoog) Vogelen!

Gualfo: Duivelstekenen!
Petro: Hebben er drie weken geleden ook niet dagen lang vogels om het schip heen gezwoven en zijn weer verdwenen? Keer om Admiraal. De anderen: Ja, keer om!

Marco (komt met Geronimo, Sancho, Fernando naar voren; dragen een be-werkte balk): En dit is zeker de beddepost van je duivel hé? Admiraal (leggen de balk voor Columbus neer). Columbus: (pukt zich, betast de balk en keert hem om) Die kan nog niet lang in zee gegaan zijn. Nog volkomen onaangetoofd. Mannen! Luister, nog een nacht koersen we door om de Zuid. Vinden we dan nog niets, dan beloof ik jullie: we keren om! En nog iets: Hij, die het eerste land ziet krijgt 5 escudo's boven de gage. (Tot Vicente, Janez en Francisco Martin) Wilt ge dat ook bekend maken aan uw schepelingen?

Vicente } buigen.
Francisco }
Columbus: Tot weertens dan! Op het strand van Zipangu!
Vicente }
Francisco }
Marco: Leve de Admiraal!
Allen: Leve de Admiraal!
Roerganger slaat acht glazen

D O E K

Derde Bedrijf

(Toneel als vorige-donker) Als het doek opgaat slaat de roerganger 4 glazen in de hondenvaacht. Columbus zit in de hut bij een kaart te rekenen. Martin Alonso is op de campagne. De matrozen liggen over het haldek verspreid. Geronimo en Marco staan links, eerste plan, te preten, het moet er uitzien alsof ze over de reiling hangen) Geronimo: Hé, wat wordt je toch katterig in de hondenvaacht! Marco: Probeer je leuk te zijn? Geronimo: Voor jou zeker. Aljn in deze tijd van het jaar kan het op de Noordzee al aardig fris zijn zeggen ze. Dus hebben we het hier nog beter.

Gualfo: Toch zal ik blij zijn als we weer Oost voorliggeren.
Marco: Ja dat weten we zo langzamerhand wel.
Columbus: Het Westen-het Westen, wat zal het ons brengen? Zal het rijk-dom en roem zijn. Zullen wij in staat zijn om onze eeuwige bescha-ving over te planten in de nieuwe werelden? Zullen vreemde volken ons niet opslokken in nooit verzadigd begeren? Wie zal het weten? Wat drijft de mannen, die ik steeds weer voort moet jagen? Goem-macht-rijkdom-avonduur? Zijn dat de afgezanten van Euroopa? (Hij verbergt het gezicht in de handen.)

Koor uit eerste bedrijf.

(Columbus richt zich op) Ja, zo moet het zijn! Gaat op de cam-pagne) Nog iets gezien Senor Martin?
Martin Alonso: Neen Admiraal, maar soms meen ik vaak geruis te horen als van een branding. Maar het zal wel verbeelding zijn.

Columbus: Laat u zell minderen.

Martin Alonso: Bootsman.

Sancho: Schipper.

Martin Alonso: Grootzeil in de get!

Sancho (fuit): Bakboordswacht! Grootzeil gien. (matrozen gien het Columbus (grjpt M. Alonso bij de arm): Wat is dat? Martin Alonso: Wat ziet ge Senor? Ik zie niets. Columbus: Was dat geen vuur? Martin Alonso: (tuurt in de duisternis) Neen Senor, ik zie niets.

Columbus: Ik weet zeker dat het een vuur was. (daalt weer af naar de hut) Marco: Hoorde je wat de Admiral zei (opgewonden) Hij zag een licht zell

hij. Vuur, ik hoorde het duideljk.

Ginjo: Ach wat, die zou nog vuur zien, al zat ie in de hel!

Gerónimo: Dat gelooft ik ook.

Marco tot Ginjo: En jou sla ik de eerste de beste keer dat ik 'm lekker om heb alle tanden uit je lelijke...

Gerónimo: Nou - nou - nou!

Marco Stuk saggerijn (het is langzamerhand lichter geworden).

K. a. n. o. m. s. c. h. o. t

Ginjo (valt achterover van schrik) De Algerijnen!

Marco: Je bent gek! Land! Hoor maar!

Kreien (achter): Land - Land!

Gerónimo: Op de Pinta hebben ze land gezien! Hoera!

Allen: Hoera!

Columbus: Land mannen, Land! Het is volbracht!

De matrozen: De pater, waar is de pater!

Monnik (op): Laat ons God loven.

(Allen zingen, sommigen knielend, anderen staand)

Zingt lof den Heer der Zeeën

Die ons de weg bereidt

Befubelt hem met stemmen

Zoo nu als 't allen tijd.

De Heer die ons wil leiden

Al naar het nieuwe land,

Ons uit de nood bevrijden,

Behoedt ons in Zijn hand.

Zo prijst Hem boven mate,

Roert blijde uwen mond;

Voert gij ons nieuwe straten

Wij volgen U terstond.

Hier eindigde het oorspronkelijke stuk.
De scènes die hierna komen zijn door
Mijn Veltman toegevoegd.

4e Bedrijf

(De oude Pinzon (vader van Martin Alonzo, Francisco en Vicente Yanez Pinzon), Martin en le knecht.)

Pinzon: Vóór alles wil ik dat je je naar de haven begeeft om te vernemen of er ook enig bericht is van mijn zoons.

le knecht: Zoals U beveelt, Meester Pinzon.

Pinzon: (Roept hem na) En kom onmiddellijk terug als je bericht hebt, goed of slecht! -

Ruim zeven maanden duurt de reis nu, het is haast onmogelijk dat ze levend terugkeren. Had ik toch geluisterd naar de waarschuwingen van mijn vrienden, hadden toch mijn listen maar geholpen! Maar die Colon was een duivel! Wat geeft het, dat men zich tegen Koningen verzet als de koning der duisternis hen bijstaat! (Kijkt naar buiten) - Niets natuurlijk - niets. Geen levensteken, geen bericht, geen redelijke hoop zelfs.

(2e knecht komt op)

Pinzon: Ja, zeg op, wat is er?

2e knecht: Een brief Heer, uit Bayonne.

Pinzon: Van wie? Geef op!

2e knecht: (reikt de brief over) Er staat geen merk buitenop, Meester Pinzon, zie zelf.

Pinzon: (Draait de brief om en om) Ik ken niemand te Bayonne, die me nu zo'n zwaar verzegelde brief zou moeten sturen. Van wie kan hij zijn? (Verbreekt de zegels) Dit handschrift - het is merkwaardig - wist ik niet beter - ach, mijn zoon Martin! (verbergt zijn gezicht) De ondertekening? Uw zoon Martin! Hij leeft! Mijn zoon! Mijn oudste zoon! (valt achterover in zijn stoel.)

2e knecht: Water! Water! (ijlings af)

Pinzon: Rustig nu, rustig. Eens kijken. (leest voor) Gisteren te Bayonne geland - vreselijke storm - Colon zeker met de wrakke Nina vergaan. Na, de zwetser is omgekomen! Maar dan is ook mijn zoon Vicente.....! Neen, verder - gebruik maken van deze omstandigheden - situatie is gunstig. Naar het hof geschreven - koning is met goud zeker te winnen.

2e knecht: Heer, water, hier...

Pinzon: Water, water, dwaas! Wil je 't vuur van mijn ouderdom nog blussen? Hier! (smijt hem het glas in 't gezicht) Martin Alonzo keert terug! Hoor je me? Mijn zoon keert terug, mijn eerstgeborene!

le knecht (op): Heer, er is bericht van...

Pinzon: Wat bericht! Er is maar één bericht en dat heb ik hier! Wat sta je daar, lummel! Vooruit - naar mijn schoondochter, zeg haar dat, dat Martin Alonzo in Spanje is, dat hij.....

Martin:(op)Hier is!

Pinzon: Mijn zoon, je hebt je brief ingehaald! Nog geen vijf minuten geleden ontving ik hem. (zij omarmen elkaar)

le knecht: Heer, er is nog een bericht.....

Pinzon: Ben je nog niet weg? Zie je dan niet.....

Martin: Scheer je weg, zwabber, naar mijn vrouw en meld haar mijn behouden thuisvaart. (le knecht met 2e af.)
Ja vader, ook met een wrak karveel reist men sneller dan over land. Bekijk Uw zoon maar eens goed, want in hem ziet

ge de opvolger van Cristobal Colon: Gouverneur Generaal der eilanden in het Westen, Onderkoning, Groot Admiraal van de Oceaan. - Wij moeten de zaak met handigheid en goede hulp aanpakken. Maar er zijn velen aan het hof die de snoevenden Genuees niet gunstig gezind waren en ook de Koning is niet zijn ware beschermheer.

Pinzon: Wat is er van je broers geworden, Martin; Vicente en Francisco?

Martin: (haalt de schouders op)

Pinzon: (zucht en staart naar buiten)

Martin: Luister Vader, ik heb meteen naar het hof geschreven. De Koningen moeten mijn brief nu hebben. Ik weet dat ze in Barcelona zijn.

Pinzon: Je hebt daar dus land gevonden?

Martin: Land? - Eilanden, schoner, vruchtbaarder en naar het schijnt, rijker dan Spanje en Portugal tezamen. Columbus nam er plechtig bezit van voor de Kroon. Nu is het onze dag! Geen uur kan er meer verloren gaan. We moeten naar Barcelona, we moeten de Koningen te voet vallen.

Pinzon: Zeg me eens, Martin, weet je wel zeker dat je op deze kruistocht naar het Westen naar eer en geweten volgens je plicht alles hebt volbracht?

Martin: Wat zeurt U toch! En als dat niet zo was, wat dan nog? Colon is allang voer voor de vissen. Hij kan mij geen strobreed in de weg leggen. Ik ben nu weer mijn eigen man. Ik zal al die roem kunnen opeisen.

le knecht: Heer.....

Pinzon: Ben je daar alweer terug?

le knecht: Ja Heer, ik kom van Uw schoondochter, er is een schip.....

Martin: En wat zei mijn vrouw? He, kerel, wat zei ze?

le knecht: Ze is in de kerk, Heer, om dank te zeggen voor Uw behouden thuiskomst. - Maar er is een schip binnengelopen, Heer....

Martin: En er zullen er nog wel meer volgen...Ha! De stad Palos zal rijk worden met zulke reders! Maak nu maar dat je weg komt.

le knecht: Heer, ik moest U van de havenmeester zeggen.....

Martin: Scheer je weg! We hebben hier gewichtiger zaken te bespreken dan het gewauwel van een afgetakeld wrak, dat zijn laatste dagen aan de kade slijt. (le knecht af.)

Ja, ik begrijp het wel, ge wilt weer vragen en peilen en rondwroeten in mijn geweten. Welnu ik heb Colons bevelen in de wind geslagen - ik heb getracht hem te overreden tot terugkeer. Ik ben er alleen op uitgegaan om op eigen koers te varen en handel te drijven. Daarvoor ben ik toch reder. O, als hij leefde en lust had - dan zou hij me het leven nog zuur genoeg kunnen maken. Maar dat is gelukkig onmogelijk.

Pinzon: Wat wil je dan mijn zoon?

Martin: In zijn rechten treden! Wat anders? Luister vader. Niemand kan ons tegenhouden. We zullen daarginds onbeperkt macht hebben. Maar we moeten iemand zien te vinden, die ons bij de koning introduceert, zonder voorspraak bereikt men bij vorse ten niets. (Columbus is in het midden achter verschenen) Talavera haat de Genuees evenzeer als ik, hoewel hij er waarempel minder reden voor heeft. Juan de Fonseca is ook te bereiken.....

Columbus: En wat dunkt U van mijn voorspraak, Heer Pinzon?!
Martin }
Pinzon } : Cristobal Colon!!
Columbus: Ja, Christoforus Columbus! Behouden teruggekeerd en geen
voer voor de vissen geworden, zoals gij wellicht hoopte!

D O E K

5e Bedrijf

(Nacht op een plein in Barcelona. De wacht doet zijn
ronde. Na enige tijd verschijnt van rechts een gauwdief.)

1e Gauwdief: (voor links) Dat was de wacht. Het scheelde maar een haar,
of ze hadden me te pakken. (loert rond) Is daar iemand?
Ik dacht dat ik iets hoorde. Een rat zeker....(2e gauwdief
op, achter rechts; 1e gwdf. draait zich snel om met mes ge-
trokken.)

Wie daar...?!

2e Gwdf.: Kalm aan Steker. Stop je muggen-prikker naar weg.
1e Gwdf.: O, ben jij het Snijer!
2e Gwdf.: Niets te doen vannacht.
1e Gwdf.: Dooie boel.
2e Gwdf.: Alleen kale boeren.
1e Gwdf.: Geen beurs te zien.
2e Gwdf.: Of te snijden.

(Geronimo (3e student) op, links achter. De boeven helemaal
rechts voor.)

Geronimo: Haha! Dat gaat goed. De wacht in het geweer voor de heraut
van Colon! Gevierde mannen zijn we. Een beurs vol geld!
(slaat op de beurs, die aan zijn gordel hangt) Een stevige
hartsvanger opzij. (slaat op zijn dolk) Dat is nog iets
anders dan stoffige folianten en versleten ganzepennen.

(loopt heen en weer op 2e plan.)

1e Gwdf.: Zie je die pierensteker?
2e Gwdf.: Zie je die ronde rinkelrapert?
1e Gwdf.: Goedenavond heerschap. Zo laat nog op de been. Ben je niet
bang voor de wacht?

Geronimo: Halt daar, geen stap verder! (slaat de hand aan zijn dolk)
2e Gwdf.: Hoe nu, edel jonkheer? Waarom zo onvriendelijk?

Geronimo: Blijf daar maar staan. Zo is 't beter. Er is kwaad volk op
de been in Barcelona. Ik ben gewaarschuwd dat ik goed moest
uitkijken.

1e Gwdf.: Maar dan niet tegen ons.

2e Gwdf.: Precies. Wij zijn de dienaren van een bekend Catalaans
edelman. Onze heer is.....

Geronimo: Goed, goed. Ik geloof je wel. Maar men kan nooit te voor-
zichtig zijn.

1e Gwdf.: Zo is 't, heer. (komt naderbij) Hoe komt 't dat U nog geen
herberg gevonden hebt? Zullen wij U naar een goed en betrouw-
baar adres brengen?

Geronimo: Wacht even.... ik vertrouw jé toch niet al te erg. Hoe kom je erbij dat ik een herberg zoek?

2e Gwdf.: Ach Heer, dat is toch duidelijk. Uw tongval is niet die van Catelonië, U bent stoffig van de reis, dat kan men zelfs in de schemering zien, U hebt Uw reistas nog om de schouder hangen.....(ze dringen van lieverlee dichter op)..kortom U hebt nog geen herberg gevonden.

Geronimo: En ik heb er geen nodig ook. (slaat ze op de schouders; ze leunen vleierig tegen hen aan; 1e gauwdief links, 2e gauwdief rechts) Als morgen, wat...vandaag Columbus hier aankomt.....

1e Gwdf.: De grote zeevaarder!

2e Gwdf.: De kruisvaarder!

Geronimo:zal men er om wedijveren wie ons beherbergen mag. (1e gauwdief heeft Geronimo's dolk losgemaakt en handig zijn beurs afgesneden.)

1e Gwdf.: Maar we zien U toch wel in de Groene Lantaarn?(ze lopen weg)

Geronimo: Is de wijn er goed?

2e Gwdf.: Ja heer, als men er 't geld voor heeft. Groen voor stuurboord en geelvinken voor de waard. (rinkelt met de beurs,)

1e Gwdf.: De messen zitten er los,heer! (beiden af.)

Geronimo: Bestolen als een groene konkommer! (brult van woede)

Ha, ik zal ze.....welke kant op? Heb ik de een, dan vind ik de ander ook. Eerst het geld. (AF, rechts achter)

2e Gwdf.: (op, rechts voor) Wat spijt me dat voor de ridder van Columbus; zijn goede goudvissenkaart! (rinkelt met de beurs, af links voor.)

Geronimo: (op, rechts voor, brullend links af.)

1e Gwdf.: (links achter op) Wat wil hij, zonder zijn slakkenprikker. (Af, rechts voor)

Geronimo: (brullend er achteraan)

(Het is steeds lichter geworden, de wacht komt op van rechts, Vaandrig Alfonso van links)

Sergant Iago: Halt! Werda. (de soldaten richten hun hellebaarden op Alfonso) Het wachtwoord!

Alfonso: "Westwaarts" botterik! Zie je niet wie je voor je hebt, Sergeant?

Iago: Vaandrig Alfonso! Geeft acht (enz. enz.)

Alfonso: Al goed - al goed! Wat heeft deze herrie hier te betekenen?

Iago: Herrie, Vaandrig?

Alfonso: Rondrennend boeventuig...

Iago: O, Vaandrig, de stad is vol gespuis, dat heden hoopt zijn slag te slaan. De wacht zit er vol mee, die wachten om in de kerker gegooid te worden.

Alfonso: Veel boeren en dochters van het platteland? Hè, sergeant?

Iago: Ja, vertier genoeg.

Alfonso: Bezet het plein, verdeel je mannen.

Sergeant: Geeft acht! Juan, bezet de hoek bij de Morendodersstraat, Diego bij de bron en jullie tweeën daarginds.

(De soldaten gaan op de 4 hoeken van het toneel staan. Het is inmiddels helemaal licht geworden. Van alle kanten komen nu boeren en burgers op. Een marskramer prijst zijn waren aan.)

- Marskramer: Linten, strikken, gespen, oorbellen, ringen, spelden, kettingen, gewijde rozenkransen, amuletten, reliquieën, kammen, knopen, spiegels en snuisterijen. Hier moet je wezen, hier moet je zijn!
- 2 meisjes, die met hun grootmoeder zijn: O, een haarlint, een rozette voor mijn schoentjes.
- Grootmoeder: Slaat de ogen neer en kom mee, brutale nesten! Zie je die officier niet?
(Alfonso draait zijn snor op)
- 3 meisjes met een tante: O, een spiegeltje, een kannetje, een stel zilveren knopen...
- Tante: O,O,O, gedraag je toch zedig! Nu niet, nu niet! Het is veel te druk en dan al die soldaten.
- Boerenknecht: Ha, een stevig mes voor mij, dan kerf ik die rekels de neus wel open.
- Muilezel-
drijver met zweep : Laat je maar eens met de kwispel kietelen, jonkman, dan is die dardelheid gauw over.
(tot marskramer): Laat me je amuletten eens zien.
- Marskramer: Hier heb ik een probaat middel tegen armoede, geldnood, schulden, onwillige schuldenaren, klaplopers, valse vrienden zwaarmoedigheid en zwarte gal.
- M-ezeldrijver: Dat kan ik wel gebruiken, laat zien wat is 't?
- Marskramer: Kalm aan vriend, dit reliqui is met duizend gevaren en door calamiteiten heen, donder en bliksem, schipbreuk en hongersnood, overstromingen en lawines, door een vroom en godvruchtig pelgrim uit het Heilige Land hierheen gebracht. Met grote zelfopoffering en burgerzin heb ik het aangekocht en nu verkoop ik het met zwaar verlies, omdat ik je zo sympathiek vind.....
- Muilezeldr.: Zeg op, wat is 't?
- Marskramer: Een paardevijg van Job's mesthoop.
- Muilezeldr.: (grist hem het doosje uit de hand en maakt het open):
Dat is gelogen, bedrieger, het is een verse en hij.....
(houdt zijn neus dicht)
- Marskramer: Daar kun je maar aan zien wat een beste haver Job z'n Paarden kregen.
(Ondertussen zijn op de achtergrond twee tronen en een zetel opgesteld. Een fatterig hoveling komt op.)
- Hoveling: Bah, wat een drukte! En niets geregeld! (tot de muilezel-drijver): Ga weg kinkel! Je ruikt naar de stal!
- Muilezeldr.: Dat klopt, paspop! Altijd beter dan een parfumeriewinkel.
- Hoveling (tot marskramer): Geen gekwansel hier man. Ruk in met je boeltje
- Marskramer: Mag een eerlijk man geen negotie meer drijven op de openbare pleinen van Barcelona? 't Zijn me tijden!
- Hoveling: Wie heeft hier het bevel? Vaandrig, Vaandrig!
- Alfonzo: (zwijgt en draait aan zijn knevel.)
- Hoveling: Laat U onmiddellijk het plein ontruimen! Onmiddellijk!
- Alfonzo: Iago!
- Iago: Vaandrig!
- Alfonzo: Vraag eens aan die...eh...heer, of hij niet wel is.
- Iago: Vaandrig?
- Alfonzo: (uitvarend) Vraag hem wat hij wil? Schiet op!
- Iago: Wat is er van Uw orders, Heer?
- Hoveling: Het plein moet onmiddellijk ontruimd worden. Hunne majesteiten kunnen ieder ogenblik komen!

(Trompetten. De soldaten ontruimen met hun hellebaarden het toneel. De menigte staat links en rechts opgesteld. Rumor achter de schermen.)

le Student (achter): Magister, laat U toch niet met deze zaken in!

Planus (op van rechts, duwt wacht opzij en staat alleen in het midden):
Neen, Neen! Hier wil ik het allen zeggen dat deze bedrieger door de duivel gezonden is om ons allen ten ondef te brengen....!

le St. (van achter de soldaten): O, Magister, kom toch hier, ze lachen U uit. O schaamte! Schande, rabauwen, eerbiedig zijn grijze haren!.....(luid gelach, gejoel en gefluit)

Muilezeldr.: Niet de haren, het gedrag en de man eert men, pennewip. Het volk is ruw en heeft geen eerbied waar het reden ziet tot spot. (tot Planus): Kom hier oude, de koningen komen.

(Hij trekt Planus aan zijn mantel opzij. Trompetgeschal)

Heraut: De koningen!

(Alles knielt en de mannen nemen de hoofddeksels af. De soldaten presenteren de hellebaarden enz. enz. Ferdinand en Isabella op van links achter. Ze gaan zitten, Isabella links en Ferdinand rechts. Alles staat op.)

Heraut: (leest van een rol)

Wij, Ferdinand, bij de Gratie Gods Koning van Arragon enz. enz. en wij, Isabella, Koningin van Kastilië, zeggen dank aan de Voorzienigheid voor het geluk en de voorspoed ons en ons dierbaar volk geschonken in alle onze ondernemingen. Het behaagt ons, de hoofden der machtige rijken van Iberië, den volke van Barcelona te verkondigen dat deze dag, waarop onze Admiraal Cristobal Colon zijn intrede alhier zal doen, een algemene feestdag zijn zal. Dat een ieder zich verheuge, dat het brave volk van Barcelona de held ere zo het recht is!
Barcelona, den 15en April 1493.

(Luid gejuich. De stoet van Columbus komt op. Voorop Columbus zelf, met de kruisbanier in de hand. Hij geeft hen over aan een officier van de Nina. Matrozen met pagaaien, kalebassen, gouden armbanden en kettingen, bogen, pijlen en lansen der Indianen in bundels, papagaaien, een soort leguaan (3 m. lang!) zeven Indianen, verder officieren enz. enz. Hij stapt op de koningen toe en wil knielen, maar de vorsten staan op en nemen hen bij de hand.)

Isabella: Welkom, Don Cristobal! (Luid gejuich) Ja, Dön Cristobal, want tot hulde voor Uw onvermoeid streven voor onze troon behaagt het ons niet alleen U te benoemen tot Almirante van den Atlantische Oceaan, Gouverneur Generaal en Onderkoning der Gebieden in het Westen, maar tevens zullen wij vanaf onze troon de tronen en volkeren van Europa verkondigen dat gij vanaf heden deel uitmaakt van onze hoge adel. Zet U neder en dekt het hoofd. (Isabella gaat zitten, Ferdinand en Columbus eveneens, luid gejuich).

Ferdinand: Don Cristobal, het verrijgt ons dat Uw reis met voorspoed gezegend is. Voortaan zullen in Uw wapen opgenomen worden de koninklijke wapens van Kastilië en Arragon met het devies: "Een nieuwe wereld vond Colon voor Kastilië en Leon." Alle beloften in ons contract zullen wij gestand doen, gelijk gij het de Uwe deed.

- Columbus: Dank, edele vorsten, duizendmaal dank voor de eer, niet aan mij, maar aan de edele zaak bewezen. Als een trouwe rentmeester zal ik de zaken der Kroon behartigen en het onwetende, maar goedwillende volk der heidenen tot de zegeningen der Kerk doen bekeren. Zie hier het journaal van de reis, dat ik U eerbiedig overhandig.
- Ferdinand: Wij ontvingen een brief van Alonzo Pinzon, Uw kapitein uit Bayonne. Is hij een trouweloze, die straf verdient of.....
- Geronimo: (met Snijder bij de kraag): Een even erge schurk als deze hier, die mij mijn beurs ontstal, Sire! Hij verried onze Admiraal bij Hispaniola al. Spreek op, Heer! Hangen moet hij!
- Columbus: Zwijg, Geronimo!
- Marco: (op met Steker, die hij met zijn dolk voortduwt) Maar hij heeft gelijk, Heer. Hangen moet hij! En hier is je messenvriend, Geronimo!
- Columbus: O Sire, vergeef deze brutaliteit.
- Ferdinand: Het amuseert ons.
- Isabella: Is de beurs terecht? Dan laat de schurk vrij lopen. Hem zij amnestie verleend op deze dag van vreugde.
- Snijder) : Dank, edel vorstin. (vallen op de knieën, Geronimo en Marco
Steker) : (rukken ze overeind.)
- Marco } : En een zolenzoen tot afscheid.-(Snijder en Steker af.)
Geronimo }
- Ferdinand: Welnu, Don Cristobal, deze Alonzo, zegt gij hoe hij gestraft zal worden.
- Columbus: Heer Koning, schenk hem dezelfde genade als gij aan deze geringsten uit Uw rijk toekent. Eerzucht en winstbejag misleidden hem.
- Ferdinand: Ha, gij zijt een mild man. Een jong rijk behoeft een harde hand. Maar zo ge wilt. (staat op. Isabella eveneens).
- Planus: (tot muilezeldrijver): Hij vergeeft een die hem doodwenst? Hij eist niets van boete of straf? Wat is dat voor een mens?
- Muilezeldr.: Een achtenswaardig man.
- Planus: Dan wil ik hem ook achting betonen. Deze dingen, het zijn wonderen. Ach, wat moet ik met wonderen?
- Isabella: Viert feest, zingt en danst!
- Heraut: Muziek!

(Volksdans. Terwijl de dansers zich opstellen, gaat Planus naar Columbus en drukt hem de hand.)

- Slot: herhaling van de hymne:
Zingt Lof den Heer der Zeeën.

